

INDITEXEK HEGAZKINEZ DAKARTZA MODA AZKARRA ETA... KRISI EKOLOGIKOA

Erabili eta bota. Abiadura handiko modak saltokiak eta etxeetako postontziak bete ditu aspaldion, *fast fashion* ere esaten zaio. Baina azkarretik baino inozotik gehiago du: lan prekarioarekin hondakin mordoa sortzeaz gain, arropa garraiatzen fuel-olio kopuru izugarriak erretzen ditugu, are gehiago hegazkinean eginez gero. Inditex da horretan txapelduna eta Zaragozako aireportua bihurtu du Europako operazio-gune handiena.

 URKO APAOLAZA AVILA

Delhitik datorren Atlas Air linearen Jumbo bat lurreratzeko zorian da Zaragozako aireportuan. Bere barruan 100 tona arropa daramatza, denak dira Inditexen markentzako eginak: Zara, Massimo Dutti, Pull&Bear, Bershka... Ondoren, talde multinazional horrek munduan dituen 5.815 saltokietara eramango dituzte arropak bueltan. Jumbo bat etorri da. *Bat, eta beste bat, eta beste bat...* Makina bat hegazkin egunero, fuel-olioa goitik botatzen, behin eta berriz, Jurgi Ekiza Willis Drummondoko gitarristak kantatzen duen moduan.

Moda azkarra edo *fast fashion* esaten zaio pasarelatik kontsumitzailearengana berehala iristen den arropari, kostu oso baxuarekin ekoitzia, eta apenas denboraldi bat erabili ondoren normalean zaborrontzian amaitzen duena. Erabil-tako tinturek eta materialek (poliester, mikroplastikoak...) izugarri kutsatzen dute planeta; berotegi-efektua eragiten duten gasen %8 moda industriak isurtzen du; eta urtero munduan 93.000 milioi metro kubo ur behar da jantziak egiteko, NBEko Merkataritza eta Garapen Konferentziaren arabera.

1980ko hamarkadan hasi ziren saltoki-kateak moda azkarraren ereduarekin, eta azken hamabost urteotan bikoiztu egin dute ekoizpena. Gainera, beren estrategia asko findu dute, saltokietako stocka eta denborak doitu: jendeak pentsatu behar du aurrean dituen *short-*

ak hurrengo astean ez direla egongo, erosi ditzan. Konpainia handienak gai dira modaren zikloa aste gutxi batzuetara murrizteko, entrega-epe oso laburrekin. Eta horretarako, hegazkin bidezko garraioa funtsezko bihurtu da, nahiz eta hamalau bider emisio gehiago eragin.

Public Eye ingurumen elkarte suitzarrak azaroan kaleratu duen ikerketa bategi erakutsi du arroparen aire-garraioak Europar Batasunean duen inpaktua norainokoa den: 2022an 387.000 tona janzki inportatu ziren eta beste 347.000 esportatu hegazkinez, urtero 7.500 hegaldi inguru, egunero 20 kargarako abioi oso-osorik moda artikuluekin. Moda azkarreko marka asko ikertu dituzte Public Eyerentzat David Hachfeld eta Romeo Regenass kazetariak, iturri independenteak erabilia, baina denen artean bat nabarmentzen da, alde handiz gainera: Inditex.

Inditexen marka ezagunenak, Zarak, 621.244 tona arropa ekoiztu zuen 2022an eta beste urte batez errekorra txiki utzi zuen. Egun munduko bigarren arropa-konpainia handiena da Nike multinazionalaren atzetik eta 4.000 milioi eurotik gora irabaziko du aurten ere. Horren zati handi bat Amancio Ortega eta bere alaba Marta Ortegaren poltsiko eskuzabaletara joango da noski.

Ortegarrek beren diru-zorroa arropa industrian egindako fortunarekin bete dute nagusiki, baina ez diete beste

negozio batzuei muzin egin. Erraterako, energia berriztagarrietan inbertitu dituzte ehunka milioi euro, Repsolek dituen eoliko proiektuetan. Josu Jon Imazek aliatu gisa ikusten du enpresari galiziarra, petrolio-konpainiak "zero emisio" izatea lortu dezan. Amancio Ortegak bere aldetik esan du inbertsio horien asmoa dela "ingurumenarekiko konpromisoa berrestea". Hobe luke Arteixora txabusinak egitera itzuli eta arropa saltzeko eredu jasangarriago bat sustatuko balu, desazkunderako zalan-tzagarriak diren makro-azpiegituretan dirua jarri beharrean.

ZARAGOZA, AIRE BIDEZKO MODAREN HIRIBURU

A Coruñan egindako azken batzar orokorrean, Zarak hitz eman zuen zero emisio lortuko dituela –eta ez 2050ean Repsolek bezala, baizik eta 2040an–. Horretarako karbonoa neutralizatzeko berriztagarrien proiektuetan sartzeaz gain, *Join Life* ("Batu bizitzara") bezalako etiketa "ekologikoak" kudeatu izan ditu, eta itsas garraio "garbia" sustatzeko ekimenetan parte hartu du: "Inditexi gustatzen zaio garraioaren eraginkortasunean izan dituen aurrerakadez informatzea, baina nahiago du isilik egon mundu osoan zehar bere arropa hegan bidaltzean klimari eragindako kalteak aipatzen direnean", diote Hachfeldek eta Regenassek euren ikerketan.

ESTRATEGIA Astean bitan hornitzen ditu Inditexek bere marketako saltokiak, jendeak etengabe sentitu dezan arropa berria behar duela. Denbora-epa horietan sartzeko, produktuak hegazkin bidez garraiatzen ditu multinazionalak. / ZARA TALDEA

Afrikako iparraldean, Turkian, Bangladeshen... Ehungintzako erraldoiaren produktuak non ekoizten diren berdin du, denak toki beretik igarotzen baitira: Zaragozako aireportutik. Tuteratik apenas ordubetera, aireportu hartan duen PlaZa biltegi izugarrian sailkatzen du arropa Inditexek, eta ondoren munduko bazter guztietara bidaltzen du hegazkinaz, baita Europa barrura ere –salbu eta errepidez 36 orduren buruan iristeko aukera dagoenean, orduan trailerrez bidaltzen ditu merkantziak–.

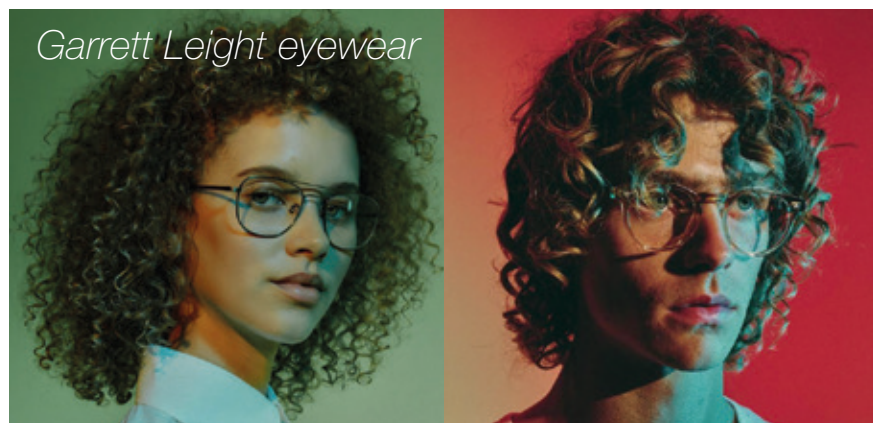
Astean halako 32 hegaldi kudeatzen dira Zaragozan, 1.600 hegaldi urtean, bakoitza 100 tona arroparekin. Estatubatuar batek Stradivariusen erosi dituen azken joerako *jeans*-ek seguruenik bi aldiz bidaiatu dute Jumbo baten sotoan milaka kilometrotan.

Quantis aholkularitzaren datuetan oinarrituta, Public Eye-ko ikerketaren egileek diote ehun industriako CO2 isurien %3 garrarioari dagokiola –gainerakoa materialen ekoizpenean sortzen da–, baina garrarioa hegazkinaz baldin bada, portzentajea %28ra igotzen da.

Zentzugabekeria are handiagoa da kontuan edukita garraio-kostuak askoz handiagoak direla airez. Hala, 10 edo 15 euro balio duen tixerta batek uzten duen marjina hain da eskasa, hura egiten duen bangladeshtar emakumeari 34 zentimo baino ez dizkiola ordainduko bere nagusiak. Baina Amancio gure ekintzailea ezin da halako txorakeriekin despistatu, aurrena iristea da garrantzitsuena, eta Inditexek arto dio bere saltokiak astean bitan hornitzen dituela arropa berriarekin.

Modako sektorean dagoen lehia ez baita samurra. Banatzaileen bidez zuzenean norbanakoen etxetara arropa-paketeak bidaltzen dituzten online enpresen artean Shein ari da gailentzen, Public Eye-ko irakur dezakegunez. Txinako Guangzhou hiririk egunero aireratzen dira hegazkin ugari Los Angeles, Londres edo Amsterdamera, China Southern Airlines operatzailearen bidez. Suitzako RTS telebista publikoak GPS bidez jarraipena egin die erosleek itzultzen dituzten Sheineko arropoi: Txinara itsasontziz bueltatzen dituzte, baina gero berriz hegazkinaz bidaltzen dizkiete beste erosle batzuei, *gero eta azkarrago, eta azkarrago... bide luuzea*.

Hortaz, ondo pentsatu beharko dugu Gabonetan zer erosi, merkea dena uste baino garestiago aterako baitzaigu. ●

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani 23 · 20004 Donostia

T. 943 420 624

zinkunegioptika.com

